

UNIVERZITA KARLOVA

Fakulta tělesné výchovy a sportu

Historie paralympijských her

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

PaedDr. Jan Hruša, CSc.

Vypracoval:

Daniel Procházka

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Historie paralympijských her" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 23.8. 2018

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení: Fakulta / katedra: Datum vypůjčení: Podpis:

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval panu PaedDr. Janu Hrušovi, CSc. za poskytnutí odborných rad a za pomoc s realizací celé práce.

Abstrakt

Název:

Historie paralympijských her

Cíle:

Charakteristika jednotlivých sportů na paralympijských hrách, dílčím cílem práce bylo zmapování popularity paralympijských her mezi širokou veřejností. Zároveň byl autorovi poskytnut rozhovor s dvojnásobnou účastnicí paralympijských her Kateřinou Komárkovou.

Metody:

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části – část teoretickou a praktickou v první části jde o zpracování teoretických východisek pro dané téma. V praktické části je řízený rozhovor a dotazník k získání potřebných dat. Rešeršní práce na základě odborné literatury a internetových zdrojů

Výsledky:

Výsledkem je zpracování rešerše o paralympijských hrách a jejich historii.

Klíčová slova:

Olympijské hry, paralympijské hry, handicap, sportovní disciplíny

Abstract

Name:

History of Paralympic Games

Objectives:

Characteristics of individual sports on paralympic games, the partial aim of the work was to map the popularity of paralympic games among the general public. At the same time, the author was given an interview with the double participant of the paralympic Games Kateřina Komárková.

Methods:

The bachelor thesis is divided into two parts - the theoretical and practical part in the first part is the elaboration of the theoretical basis for the given topic. In the practical part is a controlled interview and questionnaire to obtain the necessary data. Research work based on professional literature and internet resources.

Results:

The result is a review of the paralympic games and their history.

Keywords:

Olympic games, paralympic games, handicap, sports disciplines

1 Úvod	1
2 Cíl práce a metodika	3
3 Teoretická východiska	3
3.1 Olympijské hry	3
3.2 Paralympijské hry (PH)	3
3.3 Klasifikace	4
3.4 Deaflympiáda	6
3.5 Global games	6
3.6 Český paralympijský výbor	7
3.7 Atletika	8
3.8 Badminton	9
3.9 Basketbal na vozíku	10
3.10 Boccia	11
3.11 Cyklistika	12
3.12 Fotbal (futsal)	13
3.13 Goalball	14
3.14 Jezdectví	15
3.15 Judo	16
3.16 Rychlostní kanoistika	16
3.17 Lukostřelba	17
3.18 Plavání	19
3.19 Ragby na vozíku	20
3.20 Stolní tenis	20
3.21 Střelba	21
3.22 Šerm na vozíku	22
3.23 Taekwondo	23
3.24 Tenis na vozíku	23
3.25 Triatlon	24
3.26 Veslování	25
3.27 Volejbal sedících	26
3.28 Vzpírání	27
3.29 Alpské lyžování	27
3.30 Biatlon	29
3.31 Curling	29
3.32 Severské lyžování	30
3.33 Sledge hokej	30
3.34 Snowboarding	31
4 Vlastní práce	32
4.1 Anketa	32

4.2	Rozhovor s paralympijskou plavkyní Kateřinou Komárkovou.....	34
5	Závěr.....	39
6	Seznam použitých zdrojů	41

Seznam grafů

Graf 1: Sledujete OH?	32
Graf 2: Sledujete PH?	33

Seznam použitých zkratk

OH – olympijské hry

PH – paralympijské hry

ČPV – český paralympijský výbor

DMO – dětská mozková obrna

ČATHS – Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců

ČSMPS – Český svaz mentálně postižených sportovců

ČSNS – Český svaz neslyšících sportovců

ČSTPS - Český svaz tělesně postižený sportovců

ČSZPS – Český svaz zrakově postižených sportovců

OH – Olympijské hry

NS – nervová soustava

IPC – The International Paralympic Committee

UNI – Union Cycliste Internationale

FIFA – Fédération Internationale de Football Association

IBSA – International Blind Sports Association

IWRF – International Wheelchair Rugby Federation

ITTF – International Table Tennis Federation

ZH – zrakově handicapovaní

MH – mentálně handicapovaní

1 Úvod

Ne každý člověk má to štěstí, že se narodí zdravý, ale každý se narodí se stejným právem na život – na kvalitně prožitý život. Těm, kteří to štěstí nemají se musí občas trochu pomoci, občas je potřeba k tomu vynaložit spoustu úsilí, ale výsledek stojí za to.

Zakladatel paralympijských her Sir Ludwig Guttman zastával názor, že fyzická aktivita a soutěžení je pro lidskou psychiku velmi důležité. Je to čas, kdy si mysl odpočine od všech starostí a strastí. Právě proto celý svůj život usiloval o co možná největší integraci handicapovaných sportovců na jednotlivé sportovní disciplíny.

Sporty handicapovaných, kompenzační pomůcky se neustále vyvíjí dopředu, díky tomu jsou nyní paralympijské hry srovnatelné s se svým olympijským protějškem. Ti nejlepší sportovci, se mohou svou kratochvílí živit, a stávají se celosvětovými celebritami.

Hlavním cílem práce byla ucelená rešerše historie paralympijských her a sledování jejich vývoje. Zároveň také porovnat olympijské a paralympijské hry z hlediska zájmu diváku a náplně jednotlivých sportů. Neboť právě medializace a popularita přináší největší rozdíly a bez ní by nebylo možné sportovní zápolení hendikepovaných dále rozvíjet.

Autor v této práci v úvodu charakterizuje jednotlivé sporty, a následně datuje, kdy byly na program paralympijských her přidány. Jedná se celkem o 28 sportů.

Na letních paralympijských hrách je spektrum sportů podstatně širší, tudíž i počet účastníků a fanoušků je větší, nicméně díky neustálým inovacím se lidem s různými handicapem otevírají dveře i ve sportech, kde by to nikdo nečekal. Na letních paralympijských hrách je celkem 22 sportů, kde jsou hlavními lákadly například atletika, cyklistika nebo plavání. Na zimních paralympijských hrách je prozatím sportů 6.

Jak už je zvykem na olympijských hrách, tak i na těch paralympijských jsou potencionální nové sporty představeny a v následných letech, po projednání návrhů paralympijským výborem, případně na program přidány.

V praktické části se autor tázal 200 respondentů do jaké míry mají o olympijské a paralympijské hry lidé zájem a do jaké míry je sledují. Procentuálně poté porovnal rozdíl mezi těmito příbuznými turnaji z hlediska zájmu diváků.

V poslední části autor vyzpovídal dvojnásobného účastníka paralympijských her Kateřinu Komárkovou. Ta si prošla celým procesem od příprav, přes klasifikaci až po tíženou účast na paralympijských hrách. Rozhovor obsahuje informace o dopingui, přípravě, sponzoringu, srovnání turnajů, kterých se zúčastnila a mnoho dalších informací o této české reprezentantce. Kateřina se nyní soustředí na studium vysoké školy a zkouší nová sportovní odvětví.

Jako stěžejní zdroj autorovi posloužily knihy *Historie paralympijských her: začali to váleční veteráni* a následně publikace českého olympijského výboru, který se této problematice v posledních letech hojně věnuje. Hodnotný pro práci byl především rozhovor s hendikepovanou reprezentantkou Kateřinou Komárkovou.

2 Cíl práce a metodika

Cílem této bakalářské práce je ucelená rešerše na téma Historie paralympijských her, sledování jejich změn a vývoj od roku 1960 až po současnost.

Charakteristika jednotlivých sportů na paralympijských hrách; dílčím cílem práce bylo zmapování popularity paralympijských her mezi širokou veřejností. Zároveň byl autorovi poskytnut rozhovor s dvojnásobnou účastnicí paralympijských her Kateřinou Komárkovou.

3 Teoretická východiska

3.1 Olympijské hry

Jedná se o jednu za čtyři roky se konající soutěž, ve které soutěží sportovci z celého světa v různých disciplínách. První myšlenka OH, jejichž zakladatelem je Hérakles, vznikla v roce 776 př.n.l. v Aténách na poloostrově Peloponés. První novodobé OH se konaly v Aténách v roce 1896.

OH se pořádají jako zimní a letní. Jsou zahajovány a ukončovány tzv. Olympijským ceremoniálem a mezi znaky OH patří Olympijské kruhy, plamen maskoti a další. Soutěžící jsou nazýváni Olympioniky. [1], [2], [3], [4].

3.2 Paralympijské hry (PH)

Jedná se o sportovní soutěž, která se koná jednou za čtyři roky stejně jako OH a je určena pro zdravotně postižené. Tuto soutěž vyhlašuje tzv. Mezinárodní paralympijský výbor. Soutěžící jsou nazýváni jako paralympionici.

Soutěžící, kteří reprezentují Českou Republiku, jejich doprovody, příznivci, podporovatelé a lidé, kteří se podílejí na přípravě těchto sportovců, jsou souhrnně označováni jako Český paralympijský tým.

PH se stejně jako OH dělí na letní a zimní. Do letních PH patří badminton, boccia, kanoistika, jezdeckví, fotbal, goalball, veslování, judo, volejbal sedících, triatlon, taekwondo, basketbal na vozíku, šerm na vozíku, ragby na vozíku, tenis na vozíku, cyklistika, atletika, lukostřelba, vzpírání, plavání, stolní tenis a sportovní střelba. Zimní PH osahují tyto disciplíny: Alpské lyžování, Severské lyžování, biatlon, curling, snowboarding a sledge hokej. [3], [5].

3.3 Klasifikace

Klasifikace, systém hodnocení neboli posouzení stupně a druhu postižení u sportovců za účelným zařazením sportovce do skupiny srovnatelně postižených. Klasifikace se prověřují před začátkem každých PH. [3].

Rozdělování jsou sportovci do různých kategorií tzv. klasifikátory, které vybírá Mezinárodní organizace handicapovaných sportovců. Klasifikátorem je nejčastěji osoba se zdravotním vzděláním a osvědčeními např. fyzioterapeuti, lékaři a další. Dále jsou také rozlišováni techničtí klasifikátoři, mezi než patří učitelé tělesné výchovy, trenéři atd. [3].

Jednotlivé klasifikační třídy

- a) **Mentálně postižení** – jsou žáci, studenti a absolventi speciálních a praktických škol, s různým stupněm mentálního postižení. Český svaz mentálně postižených sportovců zahrnuje 3669 členů. Soutěží se ve 13 disciplínách: cyklistika, florbal, plavání, atletika, basketbal, futsal, basketbal, lyžování klasické, přespolní běh, kopaná, nohejbal, stolní tenis, turistika a tenis.
- b) **Sluchově postižení** – sportovci se získaným nebo vrozeným handicapem. Český svaz neslyšících závodníků zahrnuje 4200 sportovců s tímto postižením. Tito sportovci soutěží v jedné kategorii a mají ztrátu nejméně 55 decibelů na funkčně lepším uchu.
- c) **Spasticky postižení** – jedná se o pohybové vady vrozené. Jsou důsledkem DMO. Důležitým znakem je spasticita neboli chorobně zvýšené tonické napětí. Mezi účastníky soutěží patří ochrnutí, vozíčkáři, ale i chodící. Česká federace

Spastic Handicap, od roku 1992, zahrnuje 5000 sportovců. [3], [4].

Kategorie:

- 1) CP1 – paralympionici, kteří mají nejvyšší postižení hybnosti paží, nohou, trupu, nedokáží ovládat mechanický vozík. Používají tedy elektrický.
- 2) CP2 – paralympionici s velkým omezením paží, trupu a nohou. Používají mechanický vozík.
- 3) CP3 – paralympionici s omezenou hybností trupu, síla je soustředěna na paže.
- 4) CP4 – soutěžící špatně udržující rovnováhu, malá omezení, omezená koordinace pohybu.
- 5) CP5 – soutěžící, kteří potřebují oporu při chůzi z důvodu špatné dynamické rovnováhy.
- 6) CP6 – soutěžící, kteří nejsou schopni udržet tělo v klidu, při chůzi oporu nepotřebují, mají problémy s kontrolou paží.
- 7) CP7 – soutěžící s nekontrolovanými svalovými spazmy v polovině těla, které při běhu mizí.
- 8) CP8 – paralympionici s minimálními nekontrolovanými spazmy v jedné paži, noze nebo polovině těla. Důležitá diagnóza DMO nebo jiného poškození mozku.

CP1, CP2, CP3, CP4 zahrnuje soutěžící, kteří používají vozík (výjimka plavání).

CP5, CP6, CP7, CP8 zahrnuje soutěžící, kteří nepoužívají vozík. [3], [4], [7].

d) Tělesné postižení – rozlišujeme různé typy postižení – chybějící končetina

důsledkem amputace nebo vrozené vady, úrazu páteře nebo obrny, porucha svalové síly, rozdílná délka končetin, achondroplazie (malá výška těla vzniklá na základě vrozené poruchy zkrácením končetin a trupu), hypertonie (abnormální svalové napětí, při které dochází ke snížení schopnosti natažení svalu důsledkem DMO), ataxie (dysfunkce části NS, porucha koordinace pohybů). Od roku 2003 vznikla světová organizace tělesně handicapovaných sportovců. [6], [7].

- e) **Zrakově postižení** – soutěží se ve třech kategoriích a sportovci jsou rozděleny podle míry ztráty světlocitu, zrakové ostrosti a omezenosti zorného pole. Český svaz zrakově postižených uvádí už 2000 členů. [7].

B1: soutěžící nevnímající světlo, do určité míry vnímající světlo, nevidící obrysy rukou na jakoukoli vzdálenost v jakémkoli směru.

B2: soutěžící, kteří vidí jasně na 2/60 metrů (na vzdálenost 2 metrů vidí to, co zdravý člověk na 60 metrů), vnímají obrysy rukou.

B3: soutěžící, kteří vidí jasně na 2/60 a 6/60 metrů. [7], [23].

3.4 Deaflympiáda

Soutěž pro neslyšící, opakující se každé čtyři roky, po skončení olympiády i paralympiády, zahrnující letní i zimní disciplíny. Mezi něž patří cyklistika, bowling, atletika, plavání, házená, vodní pólo střelba, volejbal, badminton, stolní tenis, bojová umění – judo, karate a taekwondo, lyžování, curling, lední hokej, snowboarding, běh na lyžích. [7].

3.5 Global games

Těchto her se účastní jen ti nejlepší sportovci s mentálním postižením. Místem vzniku označujeme Švédsko v roce 2004. Objevitelem těchto her byl španělský

novinář, vydávající se za mentálně postiženého sportovce. Kvůli jeho podvodu byli nakonec potrestáni sportovci z celého světa. [7].

3.6 Český paralympijský výbor

Byl založen v roce 1993 a je obdobou Českého olympijského výboru. V paralympijském výboru je šest svazů.

V osmdesátých letech minulého století byl jako rovnocenný protějšek Mezinárodního olympijského výboru založen Mezinárodní koordinační výbor světových organizací. Později, v roce 1989 byl název změněn na Mezinárodní paralympijský výbor (IPC), kde Česká republika působí od roku 1994 prostřednictvím ČPV. V roce 2016 byl zvolen předsedou Ondřej Sejpka, výkonnou předsedkyní je Alena Erlebanochová a ředitelkou sekretariátu Monika Marčeková. [3], [7], [8].

Dalšími zástupci ČPV jsou:

- Viktor Zapletal (Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců, z.s. – ČATHS)
- Josef Filip (Český svaz mentálně postižených sportovců, z.s. – ČSMPS)
- Jan Židek (Český svaz neslyšících sportovců, z.s. – ČSNS)
- Radka Kučírková (Český svaz tělesně postižených sportovců, z.s. – ČSTPS)
- Zdeněk Barlok (Český svaz zrakově postižených sportovců, z.s. – ČSZPS) [9].

Historie

Hlavním organizátorem paralympijských her byl tzv. sir Ludwig Guttman, neurochirurg, který vedl rehabilitační ústav v Aylesbury. Hlavními účastníky her byli váleční veteráni, kteří byli upoutáni na invalidní vozík. V roce 1952, po přidání Nizozemska, byly hry označovány jako mezinárodní. V roce 1960 v Římě se podařilo Guttmanovi uspořádat první PH, kterých se účastnilo 400 vozičkářů z 23 různých zemí. [10], [11].

Dále se v roce 1976 konaly zimní PH, kterých se účastnili nejen vozíčkáři, ale i další sportovci s jiným postižením. V tuto dobu už soutěžilo 4200 sportovců ze 166 různých zemí.

Od roku 1988 soutěžili sportovci PH na stejných sportovištích jako olympionici.

Mezinárodní paralympijský výbor byl v 80. letech pojmenován jako Mezinárodní koordinační výbor světových organizací postižených sportovců. [10], [11].

3.7 Atletika

Jedná se o nejoblíbenější disciplínu u diváků. Sportovci soutěží v mnoha disciplínách s různým postižením. Soutěžící na vozíku mohou používat běžecké protézy, zrakově postižení traséry (doprovodné běžce).

Disciplíny:

- Běhy na dráze – sprinty (100 m, 200 m, 400 m); běh na střední vzdálenost (800 m, 1 500 m); běh na dlouhou vzdálenost (5000 m) a štafety na dráze (4x100 m, 4x400 m)
- Silniční běh – maratonský běh
- Technické disciplíny: skok do dálky, skok do výšky, trojskok, vrh koulí, hod oštěpem, hod diskem, hod kuželkou
- Víceboj – pětiboj (obecně znamená jakoukoliv soutěž skládající se z pěti disciplín)

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Česká federace Spastic Handicap
- Český svaz tělesně postižených sportovců

Zrakově handicapovaní

- Český svaz zrakově postižených sportovců

- Mentálně handicapovaní
- Český svaz mentálně postižených sportovců

Historie

V roce 1952 se konaly v atletice první závody ve Velké Británii v Stoke Mandeville. Hry se pořádaly dříve hlavně pro válečné veterány ze 2. světové války. Atletika se stala v roce 1960 jedním z hlavních sportů PH. V současnosti se této disciplíny účastní sportovci asi ze 120 různých zemí. [9], [12], [13].

3.8 Badminton

Badminton je sport, ve kterém soutěží mužské i ženské kategorie zvlášť nebo ve čtyřhrách nebo ve smíšených dvojicích.

Rozdělení

- WH 1 – sportovci s postižením obou dolních končetin a funkcemi trupu, soutěží na vozíku.
- WH 2 – sportovci s postižením jedné či obou dolních končetin a minimální, nebo žádné postižení funkcí trupu, soutěží na vozíku.
- SL 3 – Soutěžící s postižením jedné nebo obou dolních končetin a špatnou rovnováhou při chůzi/běhu, stojící.
- SL 4 –soutěžící s menším postižením dolních končetin, oproti třídě SL3, většinou mají minimálním nebo žádný problém s rovnováhou, stojící.
- SU 5 – soutěžící s postižením horních končetin
- SS 6 – soutěžící s achondroplázií, geneticky podmíněnými VV, postihující zejména kosterní systém tzv. trpaslictví.

Svazy

- Český svaz tělesně postižených sportovců
- Český badmintonový svaz

Historie

Od 90. let 20 století je provozován para – badminton. První světové mistrovství se konalo v roce 1998 v Amersfoortu. V této disciplíně soutěží v současnosti v 63 zemích světa. [14], [15].

3.9 Basketbal na vozíku

Basketbal vozíčkářů je jen trochu pozměněný od klasického. Rozměry hřiště zůstávají nepozměněny (28 m x 15 m), stejně jako obvod (0,749 m (749 cm) - 0,780 m (780 cm), hmotnost míče (567–650 g) a obroučka basketbalového koše (3.05m). Za každý tým hraje na hřišti 5 hráčů s maximálně 14 klasifikačními body. [9].

Svazy

Tělesně handicapovaní:

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Česká asociace basketbalu na vozíku, z.s.

Historie

Vznik v USA v roce 1945, nezávisle na tom vznikl para – basketbal také ve Velké Británii v nemocnici ve Stoke Mandville. V roce 1949 vznikla Národní asociace basketbalu na vozíku v USA, ve stejném roce se také hrál historicky první národní turnaj se šesti týmy ve Spojených státech amerických ve městě Illinois.

Poprvé na paralympijských hrách se tento sport objevil v roce 1960 v Římě. [9], [15],[16].

3.10 Boccia

Cílem tohoto sportu je umístit své míčky co nejbližší cílového míčku, kterému se říká „Jack“. Provozují ho zejména spastici, nebo lidé na vozíku s obdobným neurologickým handicapem. Ženy a muži společně soutěží v sedmi kategoriích. Týmové soutěže se hrají na šest setů. Jednotlivci a páry hrají na sety čtyři. Povrch hřiště musí být hladký a rovný, doporučená je dřevěná, dlážděná, nebo umělá podlaha v tělocvičně a rozměry hracího pole jsou 12,5 m x 6 m.

Svazy:

Tělesně handicapovaní

- Česká federace Spastic Handicap
- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Česká federace boccii, z.s.

Rozdělení

- BC1 – soutěžící hází míček rukou nebo nohou. Tito sportovci mají možnost využití asistenta, který se nesmí pohybovat v sektoru soutěžícího, úkolem asistenta je úprava a stabilizace židle a podávání míčků.
- BC2 – soutěžící třídě hází míček rukou a nemohou využívat asistenty
- BC3 – soutěžící mají velmi závažné lokomotorické dysfunkce všech končetin. Mají omezenou motorickou funkci rukou (úchop nebo odhod) i přesto, že mohou hýbat rukou (rukama). Mohou využít pomocné zařízení – rampu a mohou využít pomoc asistenta; asistenti musí být zády k hřišti a nesmí se dívat do hracího pole.
- BC4 – soutěžící mají velmi závažné lokomotorické dysfunkce všech končetin a špatnou kontrolu pohybu trupu. Mohou mít dostatečnou zručnost hodit míček do hřiště. Nemohou využít pomoc asistentů.

Historie

Původně byla tato hra vymyšlena jako rekreační, jako sport byla uvedena v roce 1984 na Paralympijských hrách v New Yorku. [9], [17].

3.11 Cyklistika

Sportovci závodí na klasických kolech, tricyklech či na hanbike a jsou rozděleni do kategorií podle stupně jejich handicapu. U zrakově postižených sportovců se pak závodí ve dvojicích na kolech tandemových.

PH jsou pro soutěžící vyvrcholením, ale zároveň soutěží na mezinárodním poli světových mistrovstvích, regionálních mistrovstvích, Evropských a Světových pohárech.

Disciplíny

- dráhová cyklistika
 - stíhací závod
 - časovka na 1 km / ženy 500 m
 - tým sprint
- silniční cyklistika
 - silniční závod
 - silniční časovka
- závod týmů

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Česká federace Spastic Handicap
- Český svaz tělesně postižených sportovců

Zrakově handicapovaní

- Český svaz zrakově postižených sportovců
- Mentálně handicapovaní – *disciplíny pro MH sportovce nejsou na programu PH*
- Český svaz mentálně postižených sportovců

Historie

Cyklistika byla od roku 1980 primárně určena pro zrakově handicapované sportovce, kteří závodili v tandemech. Později se připojili také sportovci s tělesným handicapem nebo s poruchami centrálního nervového systému.

V roce 1984 se poprvé představila silniční cyklistika, která je od onoho roku na programu paralympijských her pravidelně. V roce 1996 byla přidána také dráhová cyklistika. Cyklistika je pod záštitou Mezinárodní cyklistické federace UCI. [9], [18].

3.12 Fotbal (futsal)

Jedná se o fotbal (futsal) pro sportovce se zrakovým postižením, hraje se systémem 4 + 1, tedy čtyři hráči v poli a jeden brankář, který se řídí upravenými regulami FIFA.

Všichni soutěžící mají přes oči masky. Během zápasu musí být naprosté ticho, protože hráči využívají zvukový systém, který je uvnitř míče, zároveň mohou využívat asistenty u hřiště. Hráči v poli musí být oklasifikováni B1, brankáři pak B2 nebo B3.

Hřiště má klasický obdélníkový tvar o velikosti 40 x 20 m, hraje se na dva poločasy 2 x 25 min. Hraje se na obdélníkovém hřišti o velikosti 40 m x 20 m, doba hry je 2×25 min.

Rozdělení

B1 – osoby nevidomé.

B2 – osoby se zbytky zraku (praktická nevidomost).

B3 – osoby slabozraké (schopnost samostatné orientace a pohybu na speciálně upraveném a bezpečnostně zajištěném závodišti).

IBSA (International Blind Sports Association) stanoví tyto požadavky pro klasifikaci sportovců se zrakovým postižením:

B1 – bez vjemu světla i s vjemem světla, ale bez schopnosti rozeznat tvar ruky z jakékoliv vzdálenosti a směru.

B2 – od schopnosti rozeznat tvar ruky až po vizuální ostrost 2/60 a/nebo vizuální pole menší než 5 stupňů.

B3 – od vizuální ostrosti 2/60 do 6/60 a/nebo vizuální pole větší než 5 stupňů a menší než 20 stupňů.

Klasifikace se provádí u lepšího oka s pomůckami (sportovec, který používá kontaktní čočky nebo korektní čočky, je musí mít při klasifikaci). [19].

Svazy

Zrakově handicapovaní

- Český svaz zrakově postižených sportovců

Historie

Paralympijský výbor předvedl fotbal (futsal) nevidomých poprvé na svých hrách v roce 2004, na území Řecka v Aténách. [13], [20].

3.13 Goalball

Účastní se ho soutěžící se zrakovým postižením, za každý tým hraje šest hráčů, a v poli jsou pouze tři. Kategorie jsou rozděleny podle pohlaví. Soutěžící musí mít po celou dobu utkání přes oči klapky nebo brýle. Na světové úrovni musí být všichni hráči nevidomí, a musí patřit do jedné z klasifikačních tříd (B1, B 2, B3).

Smysl hry je obdobný jako u fotbalu – vstřelit co nejvíce gólů do soupeřovi branky, je tu ale jeden podstatný rozdíl, do míče se nekope, ale válí se po zemi jako u kuželek. Sportovci se po hřišti pohybují pomocí všech čtyř končetin. Bránícím

hráčům pomáhá rolnička, zabudovaná v míči. Hřiště má obdélníkový tvar o rozměrech 18 x 9 m, na každém konci je brána, která je stejně dlouhá jako šíře hřiště. Hráčům napomáhají pásy, které jsou natažené na ploše hřiště, podle kterým se mohou lépe orientovat.

Svazy

Zrakově handicapovaní

- Český svaz zrakově postižených sportovců

Historie

Vznikl v roce 1946, hlavním úkolem byl návrat k válečným veteránům. Poprvé byl sport uveden na PH v roce 1976 v Torontu. Byl to pouze mužský turnaj. Ženský byl poprvé hrán v roce 1984 v New Yorku. [13].

3.14 Jezdectví

V tomto sportu může závodit sportovec s jakýmkoliv tělesným či zrakovým postižením, nejsou zde žádné kategorie. Soutěží se v drezuře, kde jsou předem dány povinné sestavy a také ve „free style“ testu na hudbu. Lze závodit jak v jednotlivcích, tak i v týmech. Jezdci jsou porotou hodnoceni za schopnost drezury koně a mohou používat pomůcky.

- Championships Test
- Jednotlivci – třídy: Grade Ia, Grade Ib, Grade II-IV, Team Open
- Freestyle Test
- Jednotlivci – třídy: Grade Ia, Grade Ib, Grade II-IV

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Český svaz tělesně postižených sportovců

Historie

První turnaj v jezdeckví se konal v roce 1996 v Atlantě.

3.15 Judo

Japonské bojové umění, které patří k nejrozšířenějším úpolovým sportům

Svazy

Zrakově handicapovaní

- Český svaz zrakově postižených sportovců

Historie

Na Paralympijské hry se dostalo v roce 1988 v Soulu, od té doby se zrakově postižení perou na nejvyšší světové úrovni. [13], [24].

3.16 Rychlostní kanoistika

Mezi rychlostní kanoistikou handicapovaných a zdravých lidí není žádný rozdíl. Závody probíhají na klidných stojatých, nebo mírně tekoucích vodních plochách. Cílem je projet určenou vzdálenost v co nejkratším čase. Používají se dva typy lodí, kánoe a kajak. Na paralympijských hrách jsou zatím pouze závody v single kajaku na délku 200 m. Délka je stejná pro kategorii mužů i žen.

Rozdělení

Sportovci jsou členěni dle svého handicapu do třech klasifikačních tříd.

- KL1
- KL2
- KL3

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Český svaz tělesně postižených sportovců
- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců

Historie

Rychlostní kanoistika byla uvedena teprve v roce 2016 v Brazílském Riu. [13].

3.17 Lukostřelba

V tomto sportu mohou závodit lidé se širokým spektrem tělesného postižení, někteří mohou střílet z upravených luků, které jsou upraveny podle klasifikačních pravidel.

Hlavními faktory je síla a koncentrace. Velikost spolu se vzdáleností terče určují klasifikační třídy. Jednotlivci střílí do terče s 10 kruhy, svých 72 šípů. Každý má na jedno z dvanácti kol čtyři minuty a v každém střílí 6 šípů. Vítězové kol postupují do další části turnaje – vyřazovacích soubojů. V souboji jeden na jednoho se střílí 15 šípů.

- Střelci z reflexních luků (nevyžívají žádných speciálních technologií, jejich konstrukce je tradiční) střílí na terč o průměru 1.22m, ze vzdálenosti 70 m
- Střelci z kladkových luků (ulehčují střelci zacílení na cíl a jsou přesnější) střílí na terč s průměrem 80 cm, ze vzdálenosti 50 m

Rozdělení

- **Open** – třída se sportovci s postižením dolních končetin, nebo problémy s rovnováhou a mohou střílet buď z vozíku, využívat sedátko anebo stojí. Střelci v třídě Open mohou střílet jak z reflexního, tak z kladkového luku

- **W1** – třída se sportovci s postižením dolních končetin, kteří jsou na vozíku. Sportovci ve třídě W1 mohou střílet buď z reflexního anebo kladkového luku, které jsou upraveny dle pravidel.
- **V1, V2/3** – třída pro zrakově handicapované sportovce, tato třída není na programu paralympijských her

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Česká federace Spastic Handicap

Zrakově handicapovaní (disciplíny nejsou na programu paralympijských her)

- Český svaz zrakově postižených sportovců

Historie

Úplně prvním sportem, ve kterém si sportovci na vozíku uspořádali závody byla právě lukostřelba. Bylo to v roce 1948 ve Stoke Mandeville. Závodů se zúčastnili váleční veteráni ze druhé světové války, kteří se v tamní nemocnici zotavovali. Zároveň byla lukostřelba jedním z prvních sportů, které se objevily na Paralympijských hrách v Římě v roce 1960.

Lukostřelba tělesně postižených spadá pod Světovou lukostřeleckou federaci.

[13].

3.18 Plavání

Zde rozdělujeme sportovce do 14 klasifikačních tříd podle jejich postižení. Na paralympijských hrách závodí mentálně postižení sportovci, kteří jsou rozděleni do tříd 1–10, přičemž čím menší třída, tím větší postižení.

Dále zrakově postižení sportovci, kteří jsou řazeni do tříd S11 – S13, kde je třída S11 výhradně pro sportovce s absolutní ztrátou zraku – plavou se začerněnými plaveckými brýlemi. Třída S13 je pro sportovce s nejmenším poškozením zraku.

A poslední jsou mentálně postižení plavci, kteří závodí ve třídě S14.

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Česká federace Spastic Handicap
- Český svaz tělesně postižených sportovců

Zrakově handicapovaní

- Český svaz zrakově postižených sportovců

Mentálně handicapovaní

- Český svaz mentálně postižených sportovců

Historie

O plavání je velký zájem, a neustále se zvyšuje, na programu je již od prvních Paralympijských her, které se konaly v roce 190 v Římě.

Další soutěží, která se pro handicapované pořádá je mistrovství světa, které se koná každé 2 roky. [13].

3.19 Ragby na vozíku

Ragby vozíčkářů je kontaktní týmový sport, ve kterém hrají smíšeně muži i ženy. V tomto sportu jsou vidět prvky házené basketbalu a ragby. V týmech nastupují hráči po čtyřech, všichni musí projít klasifikací.

Vozíčky jsou modifikovány, aby vydržely nárazy, a zajistily lepší stabilitu.

Cílem hry je dostat míč, za brankovou čáru soupeře. Hráč může s míčem driblovat, házet nebo ho vézt. Hra má čtyři čtvrtiny, každá trvá 8 minut. Po případné remíze rozhoduje o vítězi prodloužení.

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Český svaz tělesně postižených sportovců

Historie

Ragby na vozíku bylo vymyšleno kanadskými kvadruplegiky v 70. letech 20. století, v roce 1996 na Paralympijských hrách v Atlantě bylo předvedeno jako ukázkový sport, o 4 roky později v Sydney bylo už jakožto plnohodnotný sport v programu her.

Ragby na vozíku je pod záštitou Mezinárodní ragbyové federace vozíčkářů (IWRF). [13].

3.20 Stolní tenis

Zápasy ve stolním tenise se hrají na pět setů po jedenácti bodech. Soutěžícími jsou lidé s Les Autres, DMO, amputacemi a poškozením míchy.

Hraje se v jednotlivcích, párech a družstvech.

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Český svaz tělesně postižených sportovců

Mentálně handicapovaní

- Český svaz mentálně postižených sportovců

Historie

Stolní tenis je třetím nejrozšířenějším paralympijským sportem, a byl jedním ze sportů na prvních hrách v Římě v roce 1960.

Spadá pod světovou federaci stolního tenisu (ITTF). [13].

3.21 Střelba

Sportovci s tělesnými handicapem soutěží, kdo s největší přesností a kontrolou trefí cíl. Jako sportovní náčiní se zde používají pušky, pistole nebo brokovnice. Vzdálenosti, ze kterých se střílí jsou 10 m, 25 m a 50 m.

Disciplíny jednotlivců jsou rozděleny mezi muže a ženy, dále se soutěží také ve smíšených disciplínách.

Pravidla jsou upravena s ohledem na handicap sportovců, vycházejí z pravidel Mezinárodní střelecké federace.

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců

Zrakově handicapovaní – simulovaná zvuková střelba, disciplíny nejsou na programu paralympijských her

- Český svaz zrakově postižených sportovců

Historie

Střelba je aktuálně provozována ve více než 65 zemích, svůj debut na Paralympijských hrách měla v roce 1976 v Torontu.

Od roku 2010, kdy IPC podepsalo smlouvu s Mezinárodní střeleckou federací Memorandum, spolu společností za účelem rozvoje střelby pro handicapované sportovce spolupracují. [13].

3.22 Šerm na vozíku

Sportovní šerm na vozíku je oficiální sport olympijských a paralympijských her. Ve sportovním šermu rozeznáváme šerm šavlí, šerm fleuretom a šerm kordem. Ve všech třech zbraních se organizují turnaje pro muže, tak pro ženy. Sportovci, kteří používají invalidní vozíky, jsou oprávněni soutěžit v šermu na vozíku. Musí však být na to způsobilí a musí mít klasifikaci. Existují tři skupiny klasifikace a každý je zařazen do skupiny na základě zdravotního postižení.

Invalidní vozíky v šermu jsou statické. Jsou upevněny o kovové rámy, které jsou položeny na zemi a je u nich možné nastavovat vzdálenost mezi šermíři. [21].

Svazy

V České republice dosud není oddíl, který by se přímo věnoval šermu na vozíku.

Historie

Šerm vozičkářů byl na programu již na prvních Paralympijských hrách v Římě v roce 1960. Sám zakladatel paralympijského hnutí Sir Ludwig Gutmann byl nadšeným šermířem, a brzy poznal, že tento sport může být i pro vozičkáře. [13].

3.23 Taekwondo

Jedná se o bojový sport, který proti sobě staví dva soupeře. Taekwondo vzniklo v Korei, kde je tradičním bojovým uměním, které si získal své stoupence po celém světě.

Svazy

V České republice dosud není oddíl, který by se přímo věnoval taekwondu.

Historie

Taekwondo bylo představeno jako řádný člen Mezinárodního paralympijského výboru v roce 2015 na debut bude čekat do Tokia, kde budou Paralympijské hry v roce 2020. [13].

3.24 Tenis na vozíku

Je míčová hra, pro dva nebo čtyři hráče, pravidly se víceméně neliší od tenisu zdravých. Jedná se o velmi atraktivní sport jak mezi diváky, tak i mezi osobami na vozíčku. [13].

Neexistují žádné úpravy velikosti hřiště, raket nebo tenisových míčků. Mezi hlavní rozdíly patří speciálně navržené invalidní vozíky a pravidlo "double-bounce", kdy se míč může dvakrát odrazit.

Rozdělení

- muži
- ženy
- čtyřhry

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Český svaz tělesně postižených sportovců

Historie

Tenis na vozíku byl založen v roce 1976 díky úsilí bývalého amerického freestyle lyžaře Brada Parkse.

Sport se rozrostl v osmdesátých letech minulého století, kdy se Francie stala první zemí Evropy, která sestavila specifický tenisový program pro invalidní vozíky. Sport se poprvé objevil na Paralympijských hrách v Barceloně v roce 1992. [13].

3.25 Triatlon

Jak už název napovídá, tak se jedná o závod složený ze třech disciplín: 750 m plavání, 20 km jízda na kole, 5 km běhu.

Kategorie soutěží jsou založeny na konkrétních tělesných postiženích. Soutěžící mohou využívat kompenzační pomůcky jako je tandemové kolo, nebo invalidní vozík.

Rozdělení

- **PTWC** – sportovci na vozíku. Během cyklistické části používají sportovci handbiky a během běžecké části formulky.
 - třída H1 – těžce tělesně postižení
 - třída H2 – lehčí tělesné postižení
- **PTS2** – těžké tělesné postižení. Během cyklistické a běžecké části mohou sportovci používat povolené protézy.
- **PTS3** – středně těžké tělesné postižení. Během cyklistické a běžecké části mohou sportovci používat povolené protézy.
- **PTS4** – menší tělesné postižení. Během cyklistické a běžecké části mohou sportovci používat povolené protézy.
- **PTS5** – lehké tělesné postižení. Během cyklistické a běžecké části mohou sportovci používat povolené protézy.
- **PTVI** – celkový nebo částečný zrakový handicap (třídy B1, B2 a B3), každý sportovec musí mít traséra stejné národnosti a pohlaví, v cyklistické části závodí sportovec s trasérem na tandemu.

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců

Zrakově handicapovaní

- Český svaz zrakově postižených sportovců

Historie

Para triatlon byl poprvé zařazen do programu na Paralympijských hrách v Riu v roce 2016. [13].

3.26 Veslování

Veslování je silově vytrvalostní vodní sport s dlouholetou tradicí. Je určeno ženám i mužům, kteří splní klasifikační pravidla.

Atleti závodí na ploché vodě o vzdálenosti 2 000 m v lodích, které se liší délkou a velikostí posádky. [13].

Rozdělení

- PR3 (LTAMix4) – smíšená čtyřka s kormidelníkem
 - sportovci u veslování zapojují nohy, trup a ruce
 - *není paralympijská disciplína*
- PR2 (TAMix 2x) - smíšený dvojskif (min váha 37 kg)
 - sportovci zapojují trup a ruce
- PR1 (ASW 1x) – ženský skif
 - sportovci převážně zapojují ruce a/nebo ramena
- PR1 (ASM 1x) – mužský skif
 - sportovci převážně zapojují ruce a/nebo ramena

Posádky v disciplínách PR3 a PR2 jsou smíšené.

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Český svaz tělesně postižených sportovců

Zrakově handicapovaní

- Český svaz zrakově postižených sportovců
- Český svaz veslování

Historie

Veslařské závody probíhaly již v době faraonů. Veslování má velkou tradici na řadě předních světových univerzitách. Paralympijské veslování – dříve adaptivní veslování bylo poprvé na programu Paralympijských her v roce 2008 v čínském Pekingu. [13].

3.27 Volejbal sedících

Volejbal sedících má mnoha podobností s jeho stand up verzí. Jedná se o týmový sport, ve kterém proti sobě hrají dva týmy o šesti hráčích. Hra je modifikovaná nižší sítí a rozměry hřiště, ale hlavním rozdílem je pravidlo, že hráči po dobu celého zápasu sedí, pánev sportovce musí být vždy s v kontaktu se zemí.

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Český svaz tělesně postižených sportovců

Historie

Poprvé byl volejbal sedících na programu v Arnhemu, roku 1980. Aktuálně ho hraje přes 10 000 sportovců ve více než 75 zemích světa. [13].

3.28 Vzpírání

Vzpírání handicapovaných je určeno pro muže i ženy se spastickým či tělesným handicapem. Jediná sportovní disciplína je bench press – tlak na prsa na rovné lavičce. Sportovní třída je pouze jedna, váhových kategorií je 10.

Váhové kategorie

- Muži: do 49 kg, 54 kg, 59 kg, 65 kg, 72 kg, 80 kg, 88 kg, 97 kg, 107 kg a nad 107 kg
- Ženy: do 41 kg, 45 kg, 50 kg, 55 kg, 61 kg, 67 kg, 73 kg, 79 kg, 86 kg a nad 86 kg

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců

Zrakově handicapovaní (disciplíny pro ZH nejsou zařazeny na program PH)

- Český svaz zrakově postižených sportovců

Historie

Vzpírání na Paralympijských hrách bylo ze začátku pouze pro muže, mělo svůj debut v roce 1964 v Tokiu, ženy se v představily až v roce 2000 v Sydney. [13], [25].

3.29 Alpské lyžování

V Alpském lyžování závodí muži i ženy se zrakovým, nebo tělesným handicapem. Do kategorií rozdělujeme sportovce podle funkčnosti pohybu. Kategorie jsou tři, a mohou se v nich potkat sportovci s různými druhy postižení.

Zrakově handicapovaní sportovci využívají pro lepší orientaci traséry. Lyžařské vybavení sportovců je často modifikované, používají se například monoski nebo stabilizátory.

Disciplíny

- Sjezd
- Slalom
- Obří slalom
- Super-G
- Super kombinace

Svazy

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců

Tělesně handicapovaní

- federace Spastic Handicap
- Český svaz tělesně postižených sportovců

Zrakově handicapovaní

- Český svaz zrakově postižených sportovců
- Mentálně handicapovaní – *disciplíny pro MH sportovce nejsou na programu PH*
- Český svaz mentálně postižených sportovců

Historie

V Alpském lyžování se soutěží již od vzniku zimních Paralympijských her, tedy od roku 1976, které byly ve švédském Örnköldsviku. V minulosti byly pouze dvě disciplíny – slalom a obří slalom. Od roku 1984, kdy byly Paralympijské hry v rakouském Innsbrucku se do počet disciplín rozrostl na tři disciplíny, byl přidán sjezd. Následně v roce 1994 v norském Lillehammer bylo doplněno super-G, a kruh se prozatím uzavřel v roce 1998, kdy bylo přidáno lyžování sedících. V této podobě známe Alpské lyžování na Paralympijských hrách do dnes. [13].

3.30 Biatlon

Biatlon je zimní sport, kombinující běh na lyžích a střelbu z malorážné pušky. Na zimních paralympijských hrách soutěží zrakově a tělesně handicapovaní sportovci. Zrakově handicapovaným sportovcům signalizuje zvuk, jak daleko je terč.

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Český svaz tělesně postižených sportovců
- Zrakově handicapovaní
- Český svaz zrakově postižených sportovců

Historie

Biatlon měl svou premiéru v roce 1984 na Paralympijských hrách v rakouském Innsbrucku. [13].

3.31 Curling

Curling vozíčkářů je poměrně mladým sportem. Je určený pro muže i ženy týmy mohou být smíšené. Podmínkou je postižení dolní části těla a nutnost využívat vozík každý den. Vozíky jsou upraveny a při hře se nemetá.

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Česká federace Spastic Handicap
- Český svaz curlingu

Historie

Curling vozíčkářů měl svůj debut v roce 2006 na Paralympijských hrách v italském Turíně. [13].

3.32 Severské lyžování

V Severském lyžování soutěží tělesně a zrakově postižení sportovci. Podle míry postižení používají sportovci klasické běžky, nebo sledge – běžkařské saně. Zrakově postiženým atletům při závodech dopomáhají traséři.

Techniky

- klasický styl
- volný styl

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců

Zrakově handicapovaní

- Český svaz zrakově postižených sportovců

Mentálně handicapovaní – *disciplíny pro MH sportovce nejsou na programu PH*

- Český svaz mentálně postižených sportovců

Historie

Na programu Paralympijských her můžeme severské lyžování vidat od roku 1976, kdy byly hry ve švédském Örnköldsviku. Prvotně se závodilo pouze v klasickém stylu, později, v roce 1984 se v innsbrucku v Rakousku zařadil na program volný styl, ale z medailí ve volném stylu se mohli sportovci těšit až v roce 1992 ve francouzském Alberville. [13].

3.33 Sledge hokej

Sledge hokej je ekvivalentem ledního hokeje pro handicapované sportovce. Pravidla, puk a hřiště jsou pro sledge hokej víceméně obdobné jako u příbuzného hokeje, jediný rozdíl je ve vybavení. Sportovci se pohybují pomocí sledge – sáněk a používají dvě hokejky. V každém týmu může být maximálně 15 hráčů, výjimka je v případě, že je v týmu žena. V tomto případě může být hráčů 16.

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců

Historie

Sledge hokej je součástí zimních Paralympijských her od roku 1994, které se konaly ve švédském Lillehammer. [13].

3.34 Snowboarding

Tento mladý sport je určený pro tělesně postižené sportovce. Ti jsou rozděleni do kategorií SB LL 1 a SB – LL2 – handicap dolních končetin a SB-UL – handicap horních končetin.

Disciplíny:

- Snowboardcross
- Slalom
- Obří slalom

Svazy

Tělesně handicapovaní

- Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
- Česká federace Spastic Handicap
- Český svaz tělesně postižených sportovců

Historie

Snowboarding měl svůj debut teprve v roce 2014 na Paralympijských hrách v Sochi. Jedinou disciplínou byl snowboardcross, na následující hrách v PyeongChang už bylo disciplín více. [13].

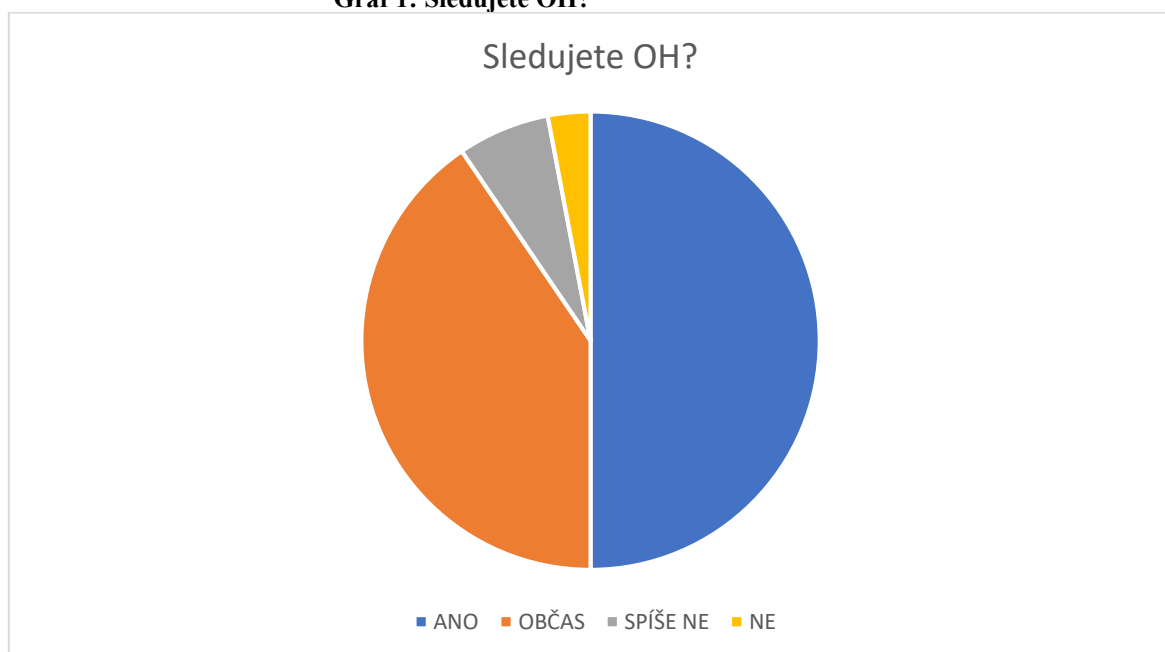
4 Vlastní práce

Vlastní práce se skládá ze dvou částí – ankety a rozhovoru s paralympijskou plavkyní Kateřinou Komárkovou.

4.1 Anketa

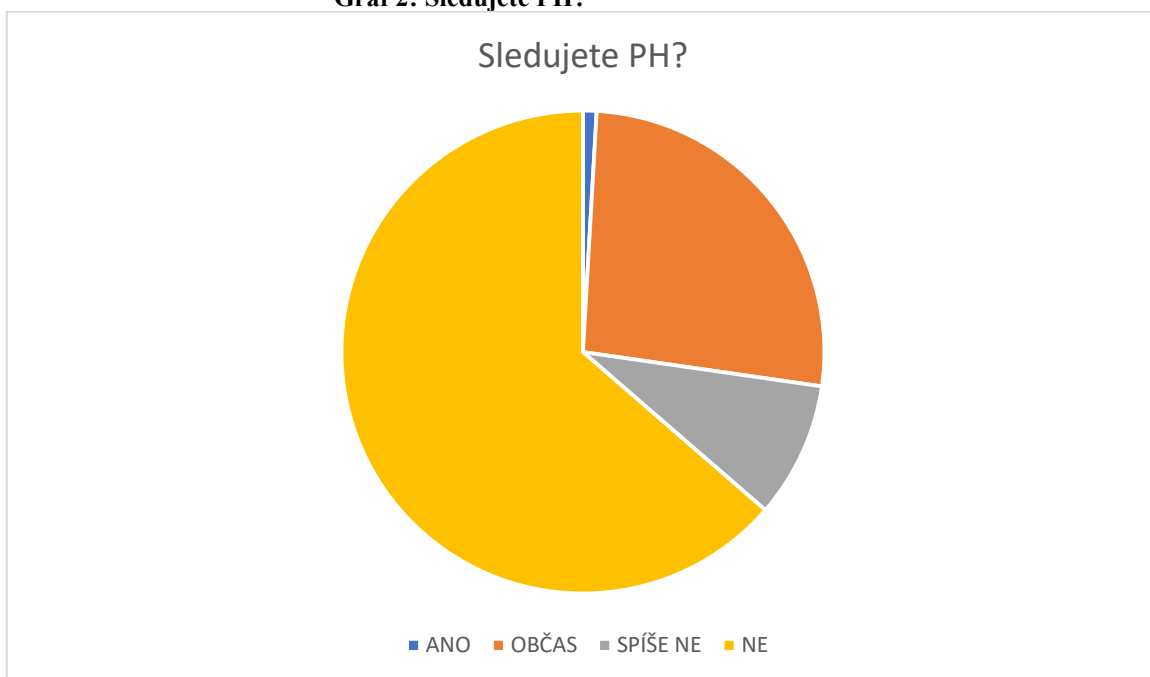
Na krátký dotazník bylo osloveno 200 respondentů s otázkou, zdali sledují olympijské hry, a následně jestli sledují také paralympijské hry.

Graf 1: Sledujete OH?

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

Graf 2: Sledujete PH?

Zdroj: Vlastní zpracování (2018)

Z dotazníkového šetření je patrné, že olympijské hry sleduje 90 % respondentů, u paralympijských her se jedná o pouhých 30 %.

4.2 Rozhovor s paralympijskou plavkyní Kateřinou Komárkovou

Kateřina Komárková, sympatická blondýnka, která se narodila s vrozenou amputací levé ruky, jejím oblíbeným sportem je plavání, konkrétní disciplína je 100 m prsařským stylem. Kát'a se zúčastnila dvou paralympijských her nyní si dává pauzu a zkouší jiné sporty. Nevylučuje, že se na profí úroveň ještě vrátí.

1) Kolik ti je let, jak dlouho se plavání věnuješ, jak dlouho soutěžíš?

„Sportovnímu plavání se věnuji již 13 let. Soutěžit jsem začala v deseti letech, ale v té době jsem o paralympijském sportu téměř nic nevěděla. Trénovala jsem v oddílu společně se zdravými plavci a účastnila se plaveckých závodů pouze se zdravými sportovci. Nyní mi je 23 let.“

2) Kdo tě k plavání dovedl, kde si začínala?

„Plavání mi doporučil lékař-ortoped, ke kterému chodím každý rok na pravidelné kontroly. Kvůli vrozenému zdravotnímu postižení – nevyvinutí levého předloktí se mi začali zvětšovat svalové dysbalance v oblasti zad. Docházela jsem tedy na hodiny plavání v rámci rehabilitace. Postupně se plavání věnovala stále více a ve vodě trávil velkou část svého volného času.“

3) Jaký pocit si měla ze své první výhry?

„Na svoji první výhru na závodech vzpomínám moc ráda, bylo to na školních plaveckých závodech. Doplavala jsem 100 m volný způsob ve stejném čase jako spolužák, pořadatelé s něčím takovým nepočítali, a medaili jsem dostala jen já. Po závodě jsem za ním šla a medaili mu dala s tím, že příští rok si závod zopakujeme.“

4) Která část tvé kariéry pro Tebe byl nejradostnější, a kdy naopak si měla chuť s kariérou vrcholového sportovce ukončit?

„Největší radost jsem měla na Mistrovství Evropy v Berlíně v roce 2011, kde jsem skončila na 4. místě na 100 m prsa. Považuji to za svůj největší sportovní úspěch v paralympijském sportu. Klasifikační kategorie, ve které závodím S9 je jedna z nejvyšších, což znamená, že v ní plavou závodníci s nízkým rozsahem postižení. V posledních letech se paralympijský sport, čím dál více přibližuje sportu zdravých, a to i ve výkonosti sportovců. Úspěch je opravdu vydržený.“

„Nejhorší období pro mne bylo před paralympijskými hrami v roce 2012, cítila jsem ztrátu motivace a prožívala těžké období v soukromém životě. Závod na paralympiádě v Londýně nedopadl podle mých představ a neustálé neshody s trenérkou jsem nesla velmi těžce. Po návratu z her jsem bez odpočinku pokračovala v tréninku a účastnila se Mistrovství ČR zdravých plavců, kde jsem plavala i ve finále.“

5) Kdy si se dostala na vrcholovou úroveň?

„První limit na paralympijské hry jsem splnila ve dvanácti letech v roce 2008 od té doby jsem se účastnila profesionálních para závodů až do roku 2013. Paralympijská sezona má trochu jinak uspořádané vrcholné závody, a tak to bylo někdy složité skloubit se sezonou závodů zdravých plavců, které jsem se jako členka oddílu chtěla také účastnit.“

6) Jak často si trénovala v přípravě na paralympijské hry?

„V období přípravy na paralympijské hry jsem trénovala každý den 2x plavecký trénink (2 hodiny) a 1x posilovna (1hodina). Volná byla neděle, kdy jsem měla za úkol aspoň jízdu na kole, bruslích či krátký běh.“

7) Jak jsi zvládala stres spojený s přípravou a následně na svých prvních hrách v Pekingu?

„Nervozitu a stres překonávám velmi těžce. Na prvních paralympijských hrách

to bylo těžké, ale ani na těch druhých jsem nebyla úplně klidná. Myslím, že práce s odbouráním nervozity je u sportovců dlouhý proces. Nyní už mám rituály, které před závodem dělám a pomáhají mi se sebou vyrovnat a lépe se připravit.“

8) Jaké byly tvé vztahy s Českým paralympijským výborem?

„Český paralympijský výbor je organizace, která sportovcům umožňuje účast na světových soutěžích. Všichni sportovci pociťují a nějakým způsobem se každého z nás dotýkají různé problémy v českém paralympijském sportu.“

9) Když porovnáš hry v Pekingu a Londýně kde se ti více dařilo, kde se ti více líbilo?

„Porovnávání paralympijských her je složité. V Pekingu jsem byla ohromena vším. Čínskou kulturou, jídlem, architekturou, historií země. Plavecký stadion byl překrásný a v olympijské vesnici bylo naprosto vše. Hry v Londýně byly velkolepé.

Paralympijský sport je tam celkově na nesrovnatelně lepší úrovni než u nás. Sportoviště byla vždy plná diváků, kteří fandili všem sportovcům z celého světa. Atmosféra, kterou při soutěžích vytvořili byla překrásná.“

10) Olympijské stadiony byly vždy téměř zaplněné. Jak plné ochozy jsou na paralympiádách?

„V Pekingu tvořili velkou část fanoušků děti a studenti ze škol, kteří stadion naplnili. V Londýně to byli diváci, kteří podporují paralympijský sport a zajímají se o něj obecně.“

11) Doping je neustálé téma ve vrcholovém sportu, platí to i na paralympijských hrách, jak vše probíhá?

„Doping je určitě aktuální téma, se kterým se potýká i paralympijský sport. Přála bych si, aby se o tom více hovořilo v souvislosti s paralympijským

sportem. Myslím, že s tím celkově souvisí otázka fair play ve sportu. Časté změny v klasifikačním systému u sportovců jsou dle mého názoru jedním ze zásadních problémů. Já osobně jsem se setkala s dopingovou kontrolou a je to velmi zvláštní pocit, když za vámi přijedou uprostřed tréninku.“

12) Jak to je s financováním a sponzoringem paralympioniků?

„Paralympijský sport není v ČR příliš populární. Sponzoring si každý sportovec shání sám, není to jednoduchý úkol. Nedostatek financí v paralympijském sportu se neustále řeší.“

13) Kvalifikace na paralympijské hry je samo o sobě obrovský úspěch, ty si se ale účastnila Mistrovství světa i Mistrovství Evropy. Co bereš ty osobně jako největších úspěchů?

„Popsáno výše... Každá účast na takto velkých světových závodech je úspěch a krásné vzpomínky na celý život.“

14) Aktuálně nezávodíš, pomýšlíš někdy na to, že by si se vrátila zpět do závodní dráhy, případně na profesionální úroveň?

„Letošní rok jsem se věnovala triatlonu a chtěla bych ho trochu více přiblížit lidem, kteří paralympijský triatlon ještě moc neznají. Začalo mne bavit to propojení třech sportů, které mám moc ráda a celková rychlost tohoto sportu.“

15) Nyní trénuješ děti s různými handicap, naplňuje tě tato práce?

„Trénuji děti zdravé i děti s postižením. Většinou se jedná o mentální postižení. Práce s nimi je jiná a často velmi složitá. Baví mě, když vidím, že jsou ve vodním prostředí šťastní, něco se naučí a hlavně, že si užívají plavání při jednotlivých lekcích.“

Obrázek č. 1

Zdroj: Archív Kateřiny Komárkové

5 Závěr

Hlavním přínosem autorovi bakalářské práce bylo předat lidem, kteří nejsou do tohoto tématu zainteresováni, informace spojené s paralympijskými hrami. Případně přilákat potencionální osoby, které mají nějaký handicap, ať už získaný nebo vrozený, na dráhu sportu, protože právě on maže veškeré sociální nebo například etnické rozdíly. Zároveň spojuje okruh lidí za účelem společného zájmu, a i s handicapem jde dosáhnout na cenné kovy z nejprestižnějšího sportovního turnaje na světě.

Příkladem může být právě vyzpovídaná reprezentantka Kateřina Komárková, která se narodila s vrozenou amputací levé ruky, ale statečně bojuje se všemi nepřízněmi osudu, pohybuje se v prostředí mezi zdravými lidmi, zvládá studovat vysokou školu, pracovat a ještě by svými plaveckými schopnostmi porazila většinu české populace.

V úvodní části autor charakterizoval jednotlivé instituce a řídicí orgány paralympijského i olympijského hnutí a všechny sporty, která se na zimních, nebo letních paralympijských hrách provozují.

Po představení jednotlivých sportů jsme se díky anketě dozvěděli, že zájem o PH není ani poloviční, přesto, jak Kateřina v rozhovoru potvrdila, svou fanouškovskou základnu si našly. Z historického hlediska počet sportovců a zároveň i diváků neustále narůstá, navíc jsou pořádány další turnaje na mezinárodní úrovni jako například Global Games nebo deaflympiády. Díky dnešním technologiím, internetu a sociálním sítím se dostává do podvědomí k více a více lidem.

V samotném rozhovoru jsme se od Kateřiny dozvěděli, že plavat začala vlastně kvůli zdraví, aby předešla případným dysbalancím, které jí při nerovnoměrném zatížení její horní části těla hrozily. Postupem času jí tento sport začal bavit, až se stal nedílnou součástí jejího života. Díky své cílevědomosti, odříkání, odhodlání a tvrdé dřině se stala dvojnásobnou reprezentantkou své země, což je vlastně největší pocta, které může sportovat dosáhnout. I přes to, že má nyní pauzu, tak své cenné zkušenosti, získané na Světových mistrovství nebo na Paralympijských hrách v Pekingu a v Londýně, předává dál mezi své zdravé i handicapované svěřence. Aktuálně se věnuje

triatlonu a má před sebou nový cíl. Ráda by tento sport, který propojuje tři disciplíny, předala více lidem a zvýšila zájem o něj. Vždyť na programu byl teprve v roce 2016 na Paralympijských hrách v Riu.

6 Seznam použitých zdrojů

- [1] Olympijské hry – Czechbadminton. [online]. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z:
<https://czechbadminton.cz/html/news/peking/staroveke-olympijske-hry.htm>
- [2] Olympijské hry v Londýně: Historicky první město, kde se OH konaly již třikrát. Magazín Radynacestu.cz. Zájezdy pro cestovatele: Jsme pod vlivem cest! [online]. JURCZYGOVÁ [cit. 2018-08-19]. Dostupné z:
<https://www.radynacestu.cz/magazin/olympijske-hry-v-londyne/>
- [3] LACINA, Jiří. *Z Atén do Pekingu: [paralympiády a deaflympiády 2005-2008]*. Praha: Český paralympijský výbor, 2009, 287 s. ISBN 978-80-87027-882.
- [4] LACINA, Jiří. *Ze Sydney do Atén: [paralympiády a deaflympiády 2001-2004]*. Praha: Epoque, 2004, 256 s. ISBN 80-86328-61-9.
- [5] Paralympijské hry – Paralympic. [online]. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z:
<http://www.paralympic.cz/cpv/paralympijske-hry/>
- [6] Ataxie – Lékařské slovníky. [online]. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z:
<http://lekarske.slovníky.cz/pojem/ataxie>
- [7] SOELDNER, David. *Z Londýna do Ria*. Praha: Český paralympijský výbor, 2017, 375 s. ISBN 978-80-7557-051-2.
- [8] VŠEM – Český paralympijský výbor. *VŠEM – Vysoká škola ekonomie a managementu* [online]. Copyright © 2018 VŠEM [cit. 2018-08-19]. Dostupné z:
<https://www.vsem.cz/cesky-paralympijsky-vybor.html>
- [9] Paralympic. [online]. Copyright © [cit. 2018-08-19]. Dostupné z:
<http://www.paralympic.cz/>
- [10] *Sydney 2000: XI. letní paralympiáda*. Praha: Olympia, [2001], 128 s. ISBN 80-

7033-142-9.

- [11] Historie paralympijských her: Začali to váleční veteráni [online]. VRÁBEL [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: http://www.paralympic.cz/kontakty/https://sport.lidovky.cz/historie-paralympijskych-her-zacali-to-valecni-veterani-pei-/ostatni-sporty.aspx?c=A120910_112052_ln-sport-ostatni_vrb
- [12] Fakulta tělesné výchovy [online]. Copyright © [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: https://www.ftvs.cuni.cz/FTVS-677-version1%2019122016_paralympismus_roman_s.pdf
- [13] Paralympic. [online]. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <https://www.paralympic.org>
- [14] Para-badminton. [online]. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <https://corporate.bwfbadminton.com/para-badminton/classification/>
- [15] Pravidla basketbalu. [online]. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <http://basket-telc.sweb.cz/basket/soutez/pravidla.html>
- [16] Access Denied. IWBF – *International Wheelchair Basketball Federation*. [online]. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <https://iwbf.org/the-game/#classification>
- [17] Fakulta tělesné výchovy [online]. Copyright © [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: https://www.ftvs.cuni.cz/FTVS-677-version1-19122016_paralympismus_roman_s.pdf
- [18] Para – cycling. výchovy [online]. UNION CYCLISTE INTERNATIONALE. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <http://www.uci.ch/para-cycling/>
- [19] Klasifikace osob se zrakovým postižením. ČAZHS. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <http://www.cazhs.cz/o-nas/klasifikace-osob-se-zp/>

- [20] Official website of IBSA. [online]. ISBA – *International Blind Sports Federation*. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <http://www.ibsasport.org/>
- [21] Šerm na vozíku – *Internetový časopis – Mosty inkluzie*. [online]. Copyright © 2008. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <http://www.nrozp-mosty.sk/zacielena/item/917-%C5%A1ermnavoz%C3%ADku.html>
- [22] TILINGER, Pavel a Alena LEJČAROVÁ. *Sport osob s intelektovým postižením*. Praha: Karolinum, 2012, 186 s. ISBN 978-80-246-2037-4.
- [23] DAŘOVÁ, Klára. *Klasifikace pro výkonnostní sport zdravotně postižených*. Praha: Karolinum, 2008, 90 s. ISBN 9788024615202.
- [24] BUTCHER, Alex. *Džudo: průvodce bojovým uměním*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2009, 96 s. ISBN 978-80-7360-576-6.
- [25] AUSTIN, Dan a Bryan MANN. *Powerlifting*. Champaign, IL: Human Kinetics, 2012, 216 s. ISBN 0736094644.